

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARDA XIZMAT KO'RSATISH TURLARINI OSHIRISH

Qodirov Farrux Ergash o'g'li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

“Informatika va uni o'qitish metodikasi” kafedrası mudiri, i.f.f.d PhD, Ilmiy rahbar

Mavlonova Muxlisa Nizomiddin qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Matematika va informatika yo'nalishi 2-kurs talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10776468>

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirish bo'yicha fikr mulohazalar keltirilgan. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, axborot texnologiyalari va raqamli platformalar bo'yicha hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirishning ahamiyatini, foydalarini va ustuvorliklarini tahlil qilingan. Maqola axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning hududlarda xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish uchun kritik ahamiyatga ega. Hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirishning samaradorligini oshirish, maqbul xizmatlar taqdim etish va hududlararo xizmatlarning integratsiyasini takomillashtirishda tegishli bo'lgan ilmiy va amaliy yondashuvlarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, hududlarda xizmat ko'rsatish, texnologiyalar, platformalar, integratsiya, samaradorlik.

Kirish. Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirish bo'yicha bir qancha ishlar hamda chora tadbirlar amalga oshirilmoqda. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi, xususan raqamli texnologiyalar va platformalar, hududlararo xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarda xizmatlar turlarini ko'paytirishni beshta aniq rejalariga bo'lib olishimiz mumkin.

1. Raqamli ko'nikmalar va tadbirkorlik dasturlari:

- shaxslarni raqamli iqtisodiyotda ishtirok etish uchun zarur bo'lgan texnik bilimlar bilan qurollantirishga qaratilgan raqamli ko'nikmalarni o'qitishning kompleks dasturini yaratish.

- Raqamli marketing, elektron tijorat, kodlash va ma'lumotlar tahlili bo'yicha kurslarni taklif etish, bu istemolchilarga raqamli biznesni boshlash va onlayn bozorda qatnashish imkoniyatini beradi.

- Raqamli xizmat ko'rsatishga yo'naltirilgan startaplarni rivojlantirish va ishga tushirish uchun intiluvchan tadbirkorlarga murabbiylik va resurslarni taqdim etishi mumkin.

2. Elektron davlat xizmatlarini modernizatsiya qilish:

- Mavjud davlat xizmatlarini birinchi bo'lib raqamli iqtisodiyotga o'tishiga, jumladan, soliq to'lovlarini onlayn tarzda topshirish, tadbirkorlik sub'yektlariga elektron ruxsatnomalar berish va elektron hujjat aylanishini takomillashtirish va modernizatsiya qilish kiradi.

- Fuqarolarning keng ko'lamlı raqamli xizmatlardan foydalanishi uchun yagona davlat portaldan foydalanishni ommalashtirish, ma'muriy jarayonlarni tartibga solish va fuqarolar tajribasini yaxshilash.

3. Qishloq hududlarida telemeditsinani tashkil etish:

- Qishloq aholisini tibbiyot mutaxassislari bilan bog'lash uchun raqamli platformalardan foydalanadigan teletibbiyot dasturini ishga tushirish.

- Mahalliy tibbiyot muassasalarini teletibbiyot texnologiyalari bilan jihozlash va virtual konsultatsiyalarni osonlashtirish uchun chekka hududlarda ishonchli internet aloqasini ta'minlash.

- Tibbiyot mutaxassislari uchun masofaviy yordam ko'rsatish va elektron sog'liqni saqlash yozuvlarini boshqarish uchun raqamli vositalardan foydalanish bo'yicha treninglar o'tkazish.

4. Raqamli innovatsiyalar inkubatori:

- Mintaqada ijodkorlik va tadbirkorlikni rivojlantirish uchun raqamli innovatsiyalar markazini tashkil etish.

- Mobil ilovalar, IoT qurilmalari va dasturiy platformalar kabi raqamli yechimlar ustida ishlayotgan startaplar va innovatorlar uchun resurslar va maslahatlarni taqdim etish.

- Mahalliy innovatorlar o'rtasida hamkorlik va g'oyalar yaratishni rag'batlantirish uchun xakatonlar, seminarlar va tarmoq tadbirlarini o'tkazish.

5. Aqlli shahar texnologiyasini qabul qilish:

- Trafikni boshqarishning intellektual tizimlari, umumiy Wi-Fi tarmoqlari va chiqindilarni boshqarish va energiyani tejash uchun sensorga asoslangan infratuzilma kabi aqlli shahar texnologiyalarini joriy etish.

- Fuqarolarning "aqlli shahar" xizmatlaridan foydalanishlari, muammolar haqida xabar berishlari, real vaqt rejimida davlat xizmatlari va tadbirlari bo'yicha yangiliklar olishlari uchun mobil ilovani ishlab chiqish.

- Samaradorlik va mijozlar tajribasini oshirish, aqlli texnologiyalarni o'z faoliyatiga integratsiya qilish uchun mahalliy korxonalar bilan hamkorlik qiling.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu rejalar hududlarda raqamli xizmatlarni ko'paytirishning turli jihatlarini, jumladan, ta'lim, sog'liqni saqlash, tadbirkorlik va shaharlarni rivojlantirishni ko'rib chiqishga qaratilgan. Har bir reja xizmatlar takliflarini yaxshilash va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli texnologiyalardan foydalanishning aniq imkoniyatlarini maqsad qilib qo'yadi.

Raqamli iqtisodiyot doirasida hududlarda xizmatlar turlarini kengaytirish xizmatlar ko'rsatishni yaxshilash va yangi imkoniyatlar yaratish uchun texnologiyalardan foydalanishni nazarda tutadi.

Natija va tahlillar. Hududlardagi raqamli infratuzilmaning joriy holatini, jumladan, keng polosali ulanish, uyali aloqa tarmoqlari va umumiy Wi-Fi mavjudligini baholash. Raqamli xizmatlardan keng foydalanishni ta'minlash uchun takomillashtirish sohalarini belgilang. Onlayn soliq hujjatlari, elektron ruxsatnomalar va elektron xaridlar kabi davlat xizmatlarini raqamlashtirish imkoniyatlarini o'rganing. Bu ma'muriy jarayonlarni soddalashtirish va davlat xizmatlarini aholi va biznes uchun qulayroq qilish imkonini beradi. Raqamli sog'liqni saqlash xizmatlarini, shu jumladan teletibbiyot va elektron tibbiy yozuvlarni joriy qilish yoki kengaytirish. Bu chekka hududlarda tibbiy xizmatdan foydalanishni yaxshilash va tibbiy xizmatlar sifatini yaxshilash imkonini beradi. Hududlarda ta'lim imkoniyatlarini oshirish uchun raqamli ta'lim platformalari va onlayn resurslarni joriy etish. Ushbu yondashuv masofaviy ta'lim, kasbiy rivojlanish va ta'lim materiallaridan foydalanishni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Mahalliy biznes va tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash uchun elektron tijorat platformalari, raqamli bozorlar va onlayn to'lov tizimlarining o'sishini rag'batlantirish. Bu bozorga kirishni kengaytirishi va iqtisodiy faollikni rag'batlantirishi mumkin. Hududlar aholisi raqamli xizmatlardan foydalanish va raqamli iqtisodiyotda ishtirok etish uchun

jihozlangan bo'lishini ta'minlash uchun raqamli savodxonlik va malaka oshirish dasturlariga sarmoya kiriting. Shahar xizmatlarini, jumladan, aqlli transport, energiya boshqaruvi va jamoat xavfsizligi tizimlarini yaxshilash uchun aqlli shahar texnologiyalarini joriy etish. Ushbu tashabbuslar umumiy hayot sifatini oshirishi va investitsiyalarni jalb qilishi mumkin.

Texnologik startaplar, inkubatorlar va kovorking maydonlarini qo'llab-quvvatlash orqali tadbirkorlik va innovatsiyalar madaniyatini oshirish. Bu hududlarda yangi raqamli xizmatlar va texnologiya bilan bog'liq korxonalar yaratishga turtki berishi mumkin. Raqamli xizmatlardan foydalanuvchi shaxslar va korxonalar himoya qilish uchun mustahkam kibernetika xavfsizlik choralari va ma'lumotlar maxfiyligi qoidalarini o'rnatishga ustuvor ahamiyat bering. Dalillarga asoslangan siyosat ishlab chiqish, shaharsozlik va resurslarni taqsimlash uchun ma'lumotlar tahlili va raqamli vositalarni qabul qilishni rag'batlantirish. Ushbu strategiyalarni integratsiyalashgan holda, mintaqalar raqamli xizmatlar takliflarini kengaytirishi, samaradorlikni oshirishi va raqamli iqtisodiyot doirasida iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishi mumkin.

2022-yil 1-oktabr holatiga viloyatimizda jami faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar soni 31,2 mingtani tashkil etdi, ulardan 19,8 mingtasi iqtisodiy faoliyat turi xizmatlar sohasiga to'g'ri kelib, jamiga nisbatan 63,6 % ga yetdi. Ularning o'sishi 13,9 % ga ko'paydi. Zamonaviy tadbirkorlik ommaviylashmoqda, bu birinchi navbatda xizmat ko'rsatish sohasini rivojlanishiga, ushbu sohada kichik tadbirkorlik sub'ektlari faoliyat yuritishi uchun yaratilgan imkoniyatlar bilan bog'liq. Kichik tadbirkorlik sub'ektlarining aniq miqdoriy ustunligi ushbu sohaning o'ziga xos xususiyati hisoblanadi. Xizmatlar ko'rsatish faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar umumiy sonining 15,0 mingtasi yoki 75,6 % kichik tadbirkorlik sub'ektlari hisobiga to'g'ri keladi. 2022-yil 1-oktabr holatiga faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik sub'ektlarining umumiy sonida iqtisodiy faoliyat turi xizmatlar sohasi bo'lgan korxonalar va tashkilotlarning ulushi 57,1 % ni tashkil etdi. Ularning soni o'tgan yilga nisbatan 2,3 mingtaga ko'payib, o'sish sur'ati 17,6% ni tashkil etdi. 2022-yil 1-oktabr holatiga, xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar tarkibida savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi korxonalar va tashkilotlar (40,9 %) yuqori ulushni egallaydi. Yashash va ovqatlanish xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalar va tashkilotlarning ulushi 7,6 % ni tashkil etdi. Tashish va saqlash faoliyati bilan shug'ullanuvchi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning xizmat ko'rsatish sohasidagi korxonalar va tashkilotlar umumiy sonidagi ulushi 6,1 % ni tashkil etdi. Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar sohasida faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning ulushi 3,6 % ni tashkil etdi.

Xulosa. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan birga, hududlararo xizmat ko'rsatish sohasida katta o'zgarishlar yuzaga keldi. Bu o'zgarishlar, axborot va kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanish, xususan raqamli platformalarning rivojlanishi orqali amalga oshiriladi. Hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirish, raqamli iqtisodiyotning asosiy qadriyatlaridan biri hisoblanadi. Ushbu xizmatlar, turizm, transport, ijtimoiy, tibbiyot va boshqa sohalarda texnologik innovatsiyalarning taqdim etilishi bilan rivojlanmoqda. Bu rivojlanish, hududlararo integratsiyani yanada yaxshilash va xizmatlarni joriy etishning yanada samarali usullarini o'rganishga yo'l ochadi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarda xizmat ko'rsatish turlarini oshirish, xorijiy mamlakatlar va kompaniyalar uchun yangi imkoniyatlarni ochadi va hududlarning iqtisodiy rivojlanishini oshiradi.

References:

1. Qodirov, F. "Ijtimoiy va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda sog'liqni saqlash xizmatlarini ekonometrik modellashtirishning ahamiyati" *O'zR FA VI Romanovskiy nomidagi Matematika instituti* (2022).
2. Qodirov, F. "Qashqadaryo hududi aholisiga xizmat ko'rsatish tarmoqlari va ularga ta'sir etuvchi omillar" *O'zbekiston Qishloq Va Suv xo'jaligi" Jurnal* (2022).
3. QODIROV, F. "Axoliga xizmat ko'rsatish soxasining modellashtirishni tizimli imitatsiya qilish." *IJTISODIY ILMIY-AMALIY OYLIK NASHR* (2022).
4. Qodirov, F. "Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish sohasining kelgusi holatini bashoratlash." *Samarqand iqtisodiy va servis instituti* (2022).
5. Qodirov, F. "Hududlarda tibbiy xizmatlarni dasturiy paketlar yordamida elektron tibbiy bazasini yaratish." *O'zbekiston Respublikasi Oliy Va o'rta Maxsus ta'lim Vazirligi Namangan Muhandislik-Qurilish Instituti* (2022).
6. Qodirov, F. "Hududlarda tibbiy xizmat ko'rsatishni ekonometrik modellashtirish" *Xorazm ma'mun akademiyasi axborotnomasi* (2022).
7. Qodirov, F. "Qishloq aholisiga sog'liqni saqlash xizmatlari ko'rsatish tarmoqlari rivojlanish mexanizmining statistik tahlili." *Andijon Mashinasozlik Instituti* (2022).
8. Qodirov, F. "Qashqadaryo viloyati aholisiga tibbiy xizmat ko'rsatish tarmoqlarini rivojlantirishning istiqbollari." *O'ZBEKISTON QISHLOQ VA SUV XO'JALIGI» àà «AGRO ILM* (2022).
9. Qodirov, Farrux. "Aholiga tibbiy xizmat ko'rsatishdan olingan daromad va xarajatlarni imitatsion modeli." *Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallar to'plami 11.5* (2022).
10. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "Stoks Formulasi. Sirt Integrallari Tadbiqlari/Ijtimoiy fanlarda innovasiya onlayn ilmiy jurnali." (2022): 15.
11. Tulqin o'g'li, Usmonov Maxsud, and Qodirov Farrux Ergash o'g'li. "SONLI QATORLAR.(MUSBAT HADLI QATORLARNING YAQINLASHISH TEOREMALARI. LEYBNIS TEOREMASI, ABSOLYUT VA SHARTLI YAQINLASHISH.) 2022/2/17." *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI* *страницы: 137-151.*
12. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 128-130. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 80-83.
13. Qodirov, Farrux. "YER OSTI SUVLARINING FIZIK XOSSALARI, KIMYOVIY TARKIBI, HARAKATI VA GRUNTLARNING SUV O'TKAZUVCHANLIGI, FILTRATSIYA QONUNI." *Analytical Journal of Education and Development* (2022).
14. Qodirov, Farrux. "O'ZGARUVCHILARI AJRALGAN VA AJRALADIGAN DIFFERENSIAL TENGLAMALAR." *Journal of Advanced Research and Stability* (2022).
15. Кодиров, Фаррух. "ZAMONAVIY KOMPYUTER O'YINLARI VA ULARNING SINFLANISHI." *Scienceweb academic papers collection* (2019).